

DEFENSOR

L E G I S

Pääkirjoitus DL 6/2005

OIKEUDENHOIDON LAADUN PARANTAMINEN

(Zur bessere Qualität in der Rechtspflege)

Tuomarit, syyttäjät ja asianajajat, itsenäisinä ja toisistaan riippumattomina oikeudenhoidon osapuolina, kehittävät yhdessä entistä johdonmukaisemmin toimintaympäristöään. Osapuolet ovat eri laatuhankeissa löytäneet tavan tiivistää yhteistyötään oikeudenhoidon laadun ja tehokkuuden edistämiseksi. Yhteisen keskustelukulttuurin edistäminen ja laatutyön ulottaminen koko oikeudenhoidon ketjuun vahvistaa nykyaikaista oikeudenhoitoa ja korkealuokkaista oikeusturvaa yhteiskunnassamme.

Oikeudenhoidon laadun parantaminen on joukkuepeliä. Käytettävissä on eri toimijoiden tietotaito ja kokemus. Tarkoituksena on luoda kaikille osapuolille yhteiset pelisäännöt, toimintaympäristö ja valmiudet entistä parempaan yhteispeliin ja myös yksilösuoritukseen.

Laatuhankkeiden päämääränä on kehittää tuomioistuinten työtä niin, että ihmis- ja perusoikeuksiin perustuva oikeudenmukainen oikeudenkäynti toteutuu, tuomiot ovat oikeita ja hyvin perusteltuja, menettelyllinen ja asiallinen yhtenäisyys lisääntyvät ja tuomioistuinten palvelut ovat myös kustannustensa puolesta kansalaisten saatavissa.

Järjestelmä on aina niin hyvä kuin sen heikoimmat lenkit ovat. Laadun parantamisessa pyrkimyksenä tulee olla paitsi yleisen laatutason korottaminen myös laadun tasaisuus. Haasteemme onkin kaikkien oikeudenhoidon parissa toimivien sitouttaminen ja innostaminen mukaan yhteiseen laadunparannustyöhön.

Laatuhankkeiden tuloksena tuomarikunnan ja muiden oikeudenhoitoon osallistuvien tahojen sisäinen keskustelukulttuuri on parantunut ja yhteydenpito on lisääntynyt. Laatuhankkeessa, kuten muussakin oikeudenhoidon osapuolten välisessä yhteistyössä, tärkeää on osapuolten avoin ja molemminpuolinen vuoropuhelu. Tämä tarkoittaa aitoa ja tasapuolista keskustelua siitä mitä me tuomarit, syyttäjät ja asianajajat toisiltamme toivomme.

Rovaniemen hovioikeuspiirin tuomioistuinten vuonna 1999 alkanut laatuhanke on oikeudenhoidon laadunparannustyön lippulaiva maassamme. Laatuhanke on toiminut esimerkkinä kaikissa muissa hovioikeuspiireissä ja eräissä hallintotuomioistuimissa nykyisin vireillä oleville vastaaville projekteille.

Rovaniemen hovioikeuspiirin laatuhankeelle myönnettiin kuluvan vuoden keväällä Suomen Asianajajaliiton ensimmäinen "Vuoden oikeusteko" -palkinto. Kansainvälistäkin tunnustusta laatuhanke sai voitettuaan juuri Euroopan Unionin ja Euroopan neuvoston järjestämässä

innovatiivisia siviilioikeuden hankkeita koskevassa kilpailussa, ensimmäisen kerran jaetun Crystal Scales of Justice Award -palkinnon.

Asianajajaliiton "Vuoden oikeusteko" -palkinnon myöntäminen juuri Rovaniemen hovioikeuspiirissä käynnistetyille laadunparannustyölle on osoitus siitä kuinka tärkeänä me asianajajat pidämme oikeudenhoidon yhteistyötä ja laadun parannustyötä koko oikeudenhoidon ketjussa.

Yhteiskuntamme panostukset oikeudenhoidon sektoriin eivät viime aikoina ole kaikilta osin ylittäneet riittävälle tasolle. On toki myönnettävä, että osittain oikeudenhoidon osa-alueiden resurssivajeet johtuvat resurssien kohdentamiseen ja tehostamiseen sekä myös alueelliseen sijaintiin liittyvistä epäkohdista.

Valtionhallinnon eri sektoreille on asetettu varsin tiukat säästötavoitteet, jotka kohdistuvat voimakkaasti myös tuomioistuinlaitokseen. Eduskunnan käsiteltävänä oleva budjettiesitys johtaisi tuomioistuinten virkojen merkittävään vähentymiseen. Vuoden päästä yleisissä tuomioistuimissa olisi asioita ratkaisemassa yli 60 lakimiestä tämän hetkistä vähemmän. Valtion säästötavoitteet vaarantavat kansalaisten oikeusturvaa ja lisäävät alueellista eriarvoisuutta, säästöjen kohdistuessa eniten suurimpiin tuomioistuimiin, joista monissa asiat ovat jo ennestään ruuhkautuneet. On sanomattakin selvää, että suunnitelluilla säästötoimenpiteillä vesitetään myös laatuhankeiden päämääriä. Säästöt tulevat näkymään käsittelyaikojen pidentymisenä ja ratkaisujen laadun heikkenemisenä.

Kohtuullinen käsittelyaika on olennainen osa oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä. Kohtuullinen käsittelyaika ylittyy tänäkin päivänä aivan liian usein. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on antanut Suomelle jo viisi langettavaa ratkaisua asiassa. Oikeudenkäynnin keston ovat viime aikoina kiinnittäneet julkisuudessa huomiota myös mm. korkeimman oikeuden presidentti, eduskunnan oikeusasiamies ja valtioneuvoston oikeuskansleri.

Onko meillä tulevaisuudessa Suomessa varaa oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin? Tätä teemaa tulemme käsittelemään yksityiskohtaisemmin tulevilla Asianajajapäivillämme Helsingin Kalastajatorpalla.

Kari Lautjärvi